

**„Rongyszőnyeg” - Társadalmi együttélési formák és normák, együttélési
simulások és konfliktusok multikulturális környezetben:**

**a digitális társadalominformatikai térkép keretrendszerének
kialakításához releváns statisztikai elemzések összegyűjtése az Észak-
magyarországi régió vonatkozásában**

2017. december

Készítette:

Mihályi Helga, Siskáné Dr. Szilasi Beáta, Vadnai Péter

A „Rongyszőnyeg” projekt alapkutatásának célja a társadalmi konfliktusok természetének jobb megértése, szisztematikus leírása az Észak-magyarországi régióban, illetve javaslattevés a különféle típusú és természetű társadalmi konfliktusok lehetséges kezelésére.

A célzott alapkutatás eredményeképpen megvalósuló konfliktus-előrejelző és kezelő társadalmi innovációs modell alkalmas arra is a későbbiekben, hogy az üzleti szféra bekapcsolásával egy fenntartható adat-alapú gazdasági, társadalmi, üzleti és közpolitikai tervezési, illetve döntéstámogató modell jöjjön létre, mely Magyarország és az Európai Unió más, fejlődésben lemaradt térségei számára is felhasználható lehet.

A projekthez kapcsolódóan létrejött egy statisztikai munkacsoport, melynek feladatai időrendben az alábbiak:

1. Az adattárház felépítésének megkezdése a konfliktusos területekről:
  - KSH, TeiR adatbázisok áttekintése, adatok másodelemzése;
  - fellelhető egyéb adatbázisok (önkormányzati, megyei, regionális) beszerzése;
  - társadalominformatikai térkép készítése az adatokból.
2. Nagymintás kvantitatív kérdőíves kutatás első hulláma a társadalmi konfliktusok természetének megértésére:
  - 50 település kiválasztása a régióban
  - 1000 fős minta kialakítása
  - a kérdőív kialakítása, tesztelése
  - kérdezőbiztosok toborzása, felkészítése
  - a kérdőív lekérdezése
  - SPSS adat file elkészítése
  - az adatok kódolása, adatbevitel, adat-tisztítás
  - táblatervek, elemzés
3. Adattárház bővítésének első hulláma:
  - az adattárház bővítése, feltöltése a kérdés első hullámának adataival
  - a társadalominformatikai térkép fejlesztése
4. Nagymintás kvantitatív kérdőíves kutatás második hulláma:
  - a projekt futamidejének második évének elején az 1000 fős lakossági mintán a kérdőíves felmérés megismétlése
5. A kérdőíves kutatás második hullámának adataival az adattárház bővítésének harmadik hulláma.

A munkacsoport feladatainak 1. lépése a projekt kezdetével indult és tavaszig tart. Ennek keretében 3 lépésben jutunk el az adattárház kialakításához:

- Először az Észak-magyarországi régió 28 kistérségében – Borsod-Abaúj-Zemplén 15 db, Heves 7 db, Nógrád 6 db – három időpontra vonatkozóan – 2001, 2011, 2016 – gyűjtöttünk adatokat, illetve készítettünk hozzájuk tematikus társadalominformatikai térképeket.
- Jelenleg az Észak-magyarországi régió 610 településéből – Borsod-Abaúj-Zemplén 358 db, Heves 121 db, Nógrád 131 db – kiválasztott 50 településre vonatkozóan 3 időpontból – 2001, 2011, 2016 – gyűjtünk adatokat.
- Végül öt kiválasztott településen az elmúlt tizenöt évre visszamenően gyűjtünk adatokat.

Az adatok gyűjtése szorosan kapcsolódik az online, nagymintás kérdőív négy témaköréhez és ezek alapján az Észak-Magyarországi régió kistérségeiből 2001, 2011, 2016 vonatkozásában az alábbi mutatókat gyűjtöttük össze az adattárházba:

1. demográfiai kérdések:

- lakónépesség az év végén
- a népesség három korcsoportja
- a népesség nemek szerint
- a népesség családi állapota

2. magánéleti - társas kérdések:

- háztartásszám
- a családok gyerekszám

3. területi - lakóhelyi kérdések:

- a lakások/házak építési ideje (komfortfokozat, szobaszám)

4. hatalmi - intézményi kérdések (oktatás, egészségügy, munkaerő, politika):

- oktatási intézmények
- hátrányos helyzetűek
- házi orvosok
- szociális ellátás, gyermekjóléti alapellátás
- munkanélküliségi ráta
- közmunka¹

---

¹ www.teir.hu

Az adatok gyűjtésének alapsokaságát a települések képezik. A település az ember által ideiglenesen vagy állandóan lakott hely, amely lakó- és gazdasági célú épületekből, valamint a hozzájuk tartozó egyéb építményekből (pl. utak, hidak, közterek) áll. Eszerint a település kiszolgálja a benne lakók fizikai és szellemi igényeit, tükrözi a lakóinak múltját és jelenét, a helyi kultúra sajátosságait.²

A települések több szempont szerint csoportosíthatók:

- nagyság, lakosságszám szerint:

500 fő alatt	törpefalu
500-999 fő	apró falu
1.000-1.999 fő	kisfalu
2.000-4.999 fő	nagyfalu
5.000-9.999 fő	óriásfalu
10.000-24.999 fő	kisváros
25.000-49.999 fő	középváros
50.000-100.000 fő	nagy középváros
100.000-249.999 fő	nagyváros
250.000-499.999 fő	regionális központ
500.000-999.999 fő	nemzetközi regionális központ
1-2,5 millió fő	főváros
2,5-5 millió fő	világváros
5-10 millió fő	nagy világváros
10 millió fő felett	megaváros (óriásváros) ³

- gazdasági jelleg szerint: mezőgazdasági, ipari, szolgáltató, tisztán lakófunkcióra épült
- földrajzi fekvés szerint: síkvidéki, dombvidéki, hegyvidéki
- alaprajz szerint: természetesen nőtt városok (rég), alapított városok (új)
- településhierarchiában betöltött szerep szerint: központi funkcióval rendelkező (város), központi funkcióval nem rendelkező (falu)
- lakóépületek száma szerint: magányos, szórványos (tanya), csoportos (város, falu)
- hasznosítás módja szerint: állandó (város, falu), ideiglenes (nomád), szezonális⁴

² Kovács Zoltán (2007): Néesség- és településföldrajz. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.

³ Tóth József (2002): Általános társadalomföldrajz I. Budapest-Pécs: Dialóg Campus Kiadó.

⁴ <http://www.terport.hu/telepulesek/telepulestipusok>

A bonyolult és hierarchikus szintekre tagolódo kapcsolatrendszerrel összefonódo települések településrendszereket, településhálózatot alkotnak. A kapcsolatok elemei a közlekedés, energetikai és kommunális hálózatok, informatikai rendszerek, illetve emberi, személyes kapcsolatok is lehetnek. A településrendszeren belül az egyes települések egymással alá- és fölérendeltségi viszonyban állnak. Ez a települések hierarchikus rendszere, amit a népesség száma is híven tükröz, hiszen a nagyobb települések több funkcióval, kiterjedtebb vonzáskörzettel rendelkeznek, így magasabb rendű központok, mint a kisebb népességszámú települések. Kisebb népességű, kevesebb funkcióval bíró településből több van és közöttük a távolság kisebb, mint a magasabb rendű központok esetében.⁵

Ha a településrendszer történetét áttekintjük Magyarországon, a következőket emelhetjük ki: a XIX. század közepe előtt az országban a főváros Pest-Buda volt a legnépesebb város és egyben igazgatási, gazdasági és kereskedelmi központ is. Mellette az ország területén elsősorban a hegyvidéki bányavárosok (Nagybánya, Selmezbánya, Körmöcbánya, Pécs, Vajdahunyad térsége) ekkorra már megtorpanó fejlődése, valamint a hegyvidék-alföld vásárvonalán fekvő városok növekedése volt jellemző (Pozsony, Kassa, Nagyvárád, Miskolc, Arad, Kolozsvár, Munkács). Az alföldi területeken az elnéptelenedett területek újbóli benépesülésének folyamata ekkor fejeződött be (tanyák, telepes falvak, szalagtelkes falvak).⁶

Az 1848-as változások, illetve az 1867-es kiegyezés lehetővé tette a polgári fejlődést és iparosodást Magyarországon. Jellemző módon ebben az időszakban az ország GDP növekedése évről-évre 2-3% volt, ami a dinamikus gazdaságfejlődésre utal. A településekre ható folyamatok közül kiemelhetjük az ekkor zajló folyószabályozási munkálatokat, amelyek elsősorban a vidéki települések növekedését és fejlődését vonták maguk után, különösen erősen hatottak a tanyák fejlődésére. Emellett az infrastrukturális beruházások is (vasútvonalak kiépítése, közúthálózat kiépítése, gőzhajózás megindulása, iskolarendszer fejlesztése) maguk után vonták városaink fejlődését (például Győr növekedése a hajózás révén, Nyíregyháza megerősödése a vasútvonalak kiépítését követően, hogy csak néhány példát említsünk). Mindezek mellett azonban az 1873-ban egyesített Buda, Óbuda és Pest (Budapest) dinamikus fejlődése emelhető ki („városrobbanás”), amelyet nagyon sok gazdasági és infrastrukturális beruházás tovább erősített. Általános volt ugyanis az a vélemény, hogy Budapestet az Osztrák-

---

⁵ Beluszky, Pál – Kovács, Zoltán – Olessák, Dénes (szerk.) (2001): *A terület- és településfejlesztés kézikönyve*. Budapest: CEBA.

⁶ Bácskai, Vera (2002): *Városok Magyarországon az iparosodás előtt*. Budapest: Osiris.

Magyar Monarchia fővárosaként, Bécs méltó párjaként kell fejleszteni. Ezért az új fejlesztések javarésze ide irányult, ezért lett-tudatosan a vasút- és közúthálózat centrális vonalvezetésű és ezért maradtak el a vidéki régiókat összekötő közlekedési fejlesztések. Ezért azt mondhatjuk, hogy Budapest a századfordulóra Európa egyik nagyvárosává fejlődött ugyan, de már az akkori Magyarország településrendszerében is kissé túlméretezett volt (1910-ben kb. 1,1 millió lakosa volt). A vidéki Magyarországon ekkor formálódtak azok a régiók, amelyeket az alábbi ábrán láthatunk, Arad, Kolozsvár, Nagyvárada, Kassa, Pozsony és Záhgráb központokkal, amely városok azonban népességszámban és gazdasági növekedésben jelentősen elmaradtak a fővárostól.

Az 1920-as Trianoni Békeszerződés szerint kialakult új határok nemcsak a gazdaságban és a társadalomban, hanem a településrendszerben is rendkívül hátrányosan érintették az országot. Az országtól elcsatolták a kialakult gazdasági régiók jelentősebb központjait (a történelmi településállomány kétharmada a szomszédos országokhoz került), azaz a nagyobb vidéki városokat, és a régiók megszakadt kapcsolatokkal, csonkán maradtak az ország területén. Ezzel még inkább torzzá vált a településszerkezete az országnak, még erőteljesebb lett Budapest túlsúlya, szembevető a vidéki regionális központok hiánya.

A II. világháborúig, majd ezt követően folyamatosan történtek fejlesztések és próbálkozások a vidéki városok fejlesztésére (elsősorban a kiemelt régióközpontok: Debrecen, Miskolc, Szeged, Pécs, Győr), megerősítésére, de a településrendszer torz szerkezete, kiegyenlítetlensége a mai napig fennmaradt.⁷

Magyarország területi, települési beosztásáról – más országok gyakorlatához hasonlóan – az alkotmány rendelkezik. Ennek megfelelően az ország területe fővárosra, megyékre, városokra és községekre, míg a főváros kerületekre tagozódik. A városokban kerületek alakíthatók. Az Európai Unió regionális politikájához való illeszkedés elősegítésére, több megyére kiterjedően kialakításra került a tervezési-statisztikai régiók rendszere, amelyet a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosításáról szóló 1999. évi XCII. és a 2004. évi LXXV. törvény erősített meg. Ez jelenti hazánkban a NUTS-rendszer (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) 2. szintjét.⁸

---

⁷ Szűcsné Kerti Anita – Szűcs István: Településföldrajz

https://miao.gau.hu/avir/intranet/debrecen_hallgatoi/tananyagok/jegyzet/24-Telepulesfoldrajz.pdf

⁸ <https://www.ksh.hu>

1. ÁBRA.⁹

MAGYARORSZÁG RÉGIÓI, 2016. JANUÁR 1.

2. ÁBRA.¹⁰

MAGYARORSZÁG MEGYÉI, 2016. JANUÁR 1.

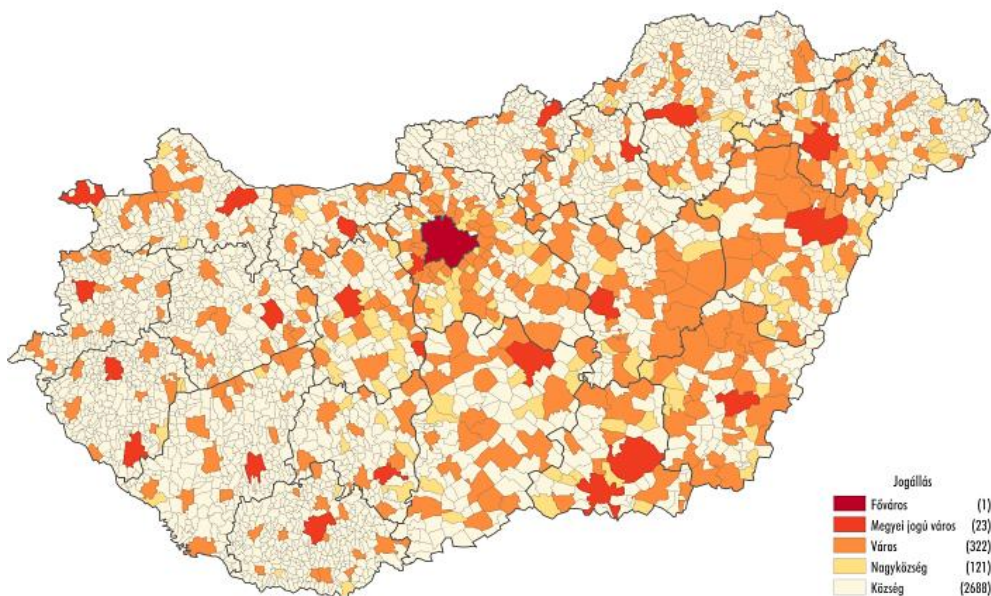
⁹ https://www.ksh.hu/teruleti_atlasz_megyek

¹⁰ https://www.ksh.hu/teruleti_atlasz_kozig

Az ország 3.155 településéből 346 város (1 főváros, 23 megyei jogú város), 2.809 község.

3. ÁBRA.¹¹

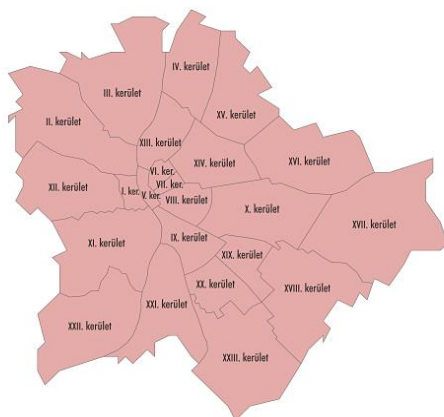
MAGYARORSZÁG TELEPÜLÉSEI JOGÁLLÁS SZERINT, 2016. JANUÁR 1.

Budapest Magyarország fővárosa, az ország politikai, gazdasági, kereskedelmi- és közlekedési központja. Az Európai Unió 8. legnépesebb városa. Budapest mai területe 1949-ben alakult ki, 22 kerülettel. 1994-ben alakult meg a főváros XXIII. kerülete.

4. ÁBRA.¹²

BUDAPEST KERÜLETEI, 2016. JANUÁR 1.

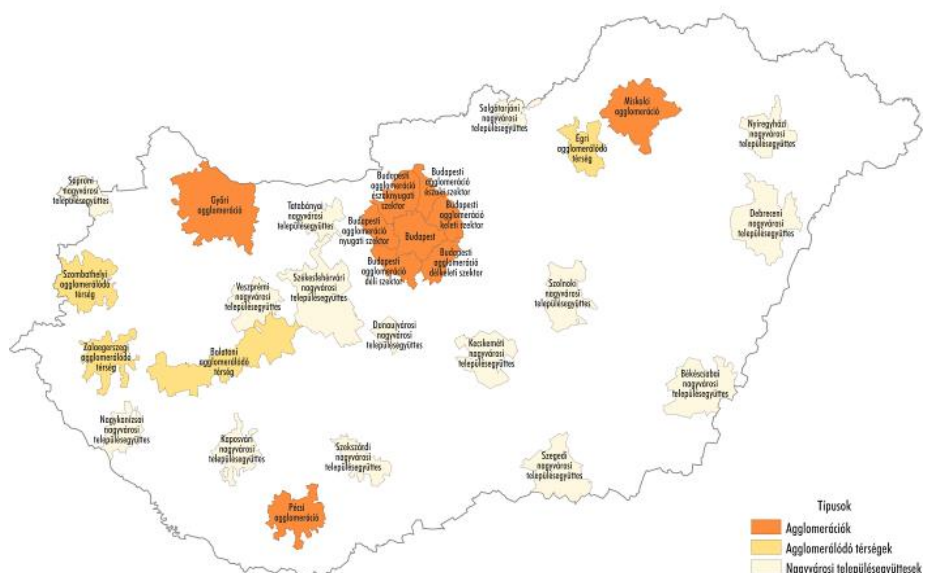
¹¹ https://www.ksh.hu/teruleti_atlasz_kozig

¹² https://www.ksh.hu/teruleti_atlasz_kozig

Az agglomerálódás jelensége a magyarországi településállományban jól kirajzolódik. A Központi Statisztikai Hivatal 2003 augusztusában végezte el a nagyvárosi település-együttesek jelenleg is érvényes lehatárolását. Ez alapján, az ország területén 21 nagyvárosi település-együttes található. A nagyvárosi település-együtteseknek 3 típusa van: agglomeráció, agglomerálódó térség és település-együttes. A megnevezések a településtartomány összefonódásának szorosságára utalnak. A Budapesti Agglomerációhoz tartozó települések felsorolását a 2005. évi LXIV. törvény tartalmazza. A Miskolci Agglomerációhoz 36 település, közöttük 9 város tartozik.¹³

5. ÁBRA.¹⁴

AGGLOMERÁCIÓK, AGGLOMERÁLÓDÓ TÉRSÉGEK, NAGYVÁROSI TELEPÜLÉSEGYÜTTESEK

Borsod-Abaúj-Zemplén megye területe 7.247 km², az ország második legnépesebb megyéje. Népsűrűsége 2016 elején 91 fő/km², alacsonyabb az országos átlagnál (106 fő/km²). Népességét az 1980-as évek elejéig erőteljes növekedés, ezt követően fogyás jellemezte. A természetes fogyás Borsod-Abaúj-Zemplénben 1992-től jellemző. Lakónépessége 2016. január 1-jén 660.549 fő volt, 4,1%-kal kevesebb, mint 2012-ben. A népesség számát az alacsony születésszám, a magas halandóság mellett a vándorlási veszteség is nagymértékben csökkentette.¹⁵

¹³ https://www.ksh.hu/teruleti_atlasz

¹⁴ https://www.ksh.hu/teruleti_atlasz_agglomeraciok

¹⁵ http://www.baz.hu/content/2016november/1611_06_ksh.pdf

6. ÁBRA.¹⁶ BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE VÁROSAI

Borsod-Abaúj-Zemplén megye település-szerkezetének egy részét Miskolc és vonzáskörzetének meghatározó szerepe, másrészt az apró- és törpefalvak sokasága jellemzi. A megyét 358 település alkotja, mely a megyék között a legtöbb. Településsűrűséget nézve, amit a száz km²-re jutó települések számával mérhetünk, Borsod-Abaúj-Zemplén a 4,9-es mutatójával hazai viszonylatban sűrű elrendezésű térségnek tekinthető. A települések átlagos népességszáma 1.959 fő, ez hattizede az országos átlagnak. Borsod-Abaúj-Zemplén aprófalvas jellegét mutatja, hogy a községek átlagos népességszáma nem éri el a 900 főt. A megye 330 községéből 142-ben a lakosok száma 500 fő alatti, 82-ben pedig 500-999 fő közötti.¹⁷

A megyében 2000 és 2009 között jelentős számú nagyközséget avattak várossá, 2016 év elején 28 városa volt Borsod-Abaúj-Zemplénnek: Abaújszántó, Alsószolca, Borsodnádásd, Cigánd, Edelény, Emőd, Encs, Felsőzsolca, Gönc, Kazincbarcika, Mezőcsát, Mezőkeresztes, Mezőkövesd, Miskolc, Nyékládháza, Ózd, Pálháza, Putnok, Rudabánya, Sajóbábony, Sajószentpéter, Sárospatak, Sátoraljaújhely, Szendrő, Szerencs, Szikszó, Tiszaújváros, Tokaj.

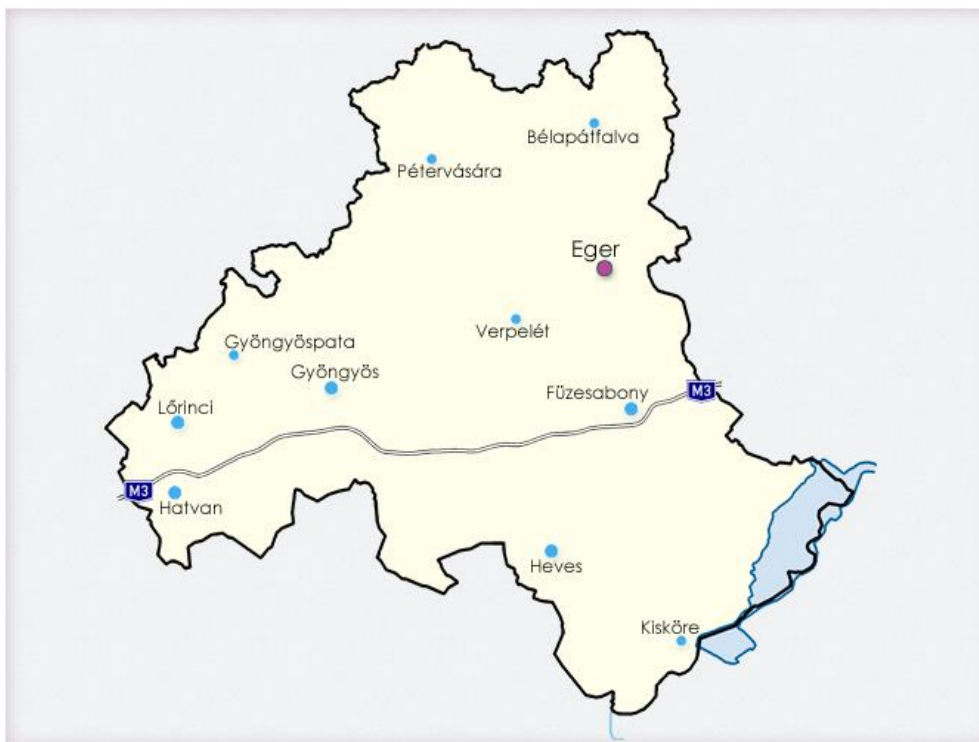
¹⁶https://www.google.hu/search?q=baz+megye&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwj-3dfo2LXUAhVDU1AKHad9CZQQ_AUIBygC&biw=1280&bih=566#imgrc=MV2VpdnABhN6KM:

¹⁷ <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/miskolchelyzetkep.pdf>

Az egy városra jutó községek száma (13) magasabb, mint országosan (9). A megyében 58% a városi népesség aránya, ami alacsonyabb az országos átlagnál (68%). Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 15 kistérség található. Legtöbb települést az Edelényi (47), legkevesebbet a Mezőcsáti (9) kistérséghez soroltak. Az egyes kistérségek népességének száma jelentősen szóródik, a Miskolci kistérségnek a legnagyobb a népessége (257.559 fő), melyet az Ózdi (67.963 fő) követ; a legkisebb lélekszámú a Tokaji (13.383 fő) kistérség.¹⁸

Heves megye területe 3.637 km², az ország 14. legnépesebb megyéje. Népsűrűsége 2016 elején 82 fő/km², alacsonyabb az országos átlagnál (106 fő/km²). Népességét az 1980-as évek elejéig erőteljes növekedés, ezt követően fogyás jellemezte. Lakónépessége 2016. január 1-jén 299.219 fő volt, 0,7%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A népesség számát az alacsony születésszám, a magas halandóság mellett a vándorlási veszteség is nagymértékben csökkentette.¹⁹

7. ÁBRA.²⁰ HEVES MEGYE VÁROSAI

¹⁸ https://hu.wikipedia.org/wiki/Borsod-Aba%C3%BAj-Zempl%C3%A9n_megye

¹⁹ <https://www.agronaplo.hu/hirek/fokuszban-heves-megye-1-resz-demografia-munkaeropiac>

²⁰ <http://www.szallasbiztos.hu/data/country/heves/heves.html>

Heves megyében 121 település található, ebből 11 város, 110 község, melyből 3 nagyközségi jogállású. A városi népesség aránya 69,6 %, átlagosnak tekinthető, ugyanakkor az urbanizáció foka nem jelenti a városiasodott környezet megjelenését, több kisváros hiányos funkciójú, külsejében falusias megjelenésű (Bélapátfalva, Kisköre, Gyöngyöspata).

A megye településhierarchiájának csúcsán a megyeszékhely, Eger sokoldalú városi funkcióival nemcsak a megyének, de tágabb térségének is központja. A hosszú városi múltra visszatekintő, ma is funkcionálisan erős városok képezik a településhierarchia következő szintjét, ezeken a településen a középfokú funkciók jó kiépültek, jelentős vonzáskörzettel bírnak, legtöbbjük kistérségi és leendő járási központ (Gyöngyös, Hatvan, Heves, Füzesabony). A városiasodás rendszerváltás utáni felgyorsulásának köszönhetően több olyan település is elnyerte a városi címet, ahol a középfokú városi funkciók hiányosak, ezek a csekélyebb vonzáskörzettel rendelkező városok (Bélapátfalva, Kisköre, Pétervására, Lőrinci, Verpelét, Gyöngyöspata). A megye északi részén kicsiny létszámú, 1000 fő alatti települések sokaságát találjuk. A megye középső, gazdaságilag legfejlettebb sávjában az átlagos településméret lényegesen nagyobb. Fejlődésüket a nagyobb ipari és szolgáltatási centrumokhoz való közelség nagymértékben elősegíti. Gyöngyös, Heves, Kisköre, Pétervására, Bélapátfalva városaiban találunk szegregátumokat.²¹

A megyében 94 falu és 16 aprófalu található, utóbbiak kettő kivételével északon, főleg a Mátrában helyezkednek el. A községeket tekintve a legtöbb lakosa Hortnak van, 3600, a legkevesebb pedig Kisfüzesnek, alig több 130 főnél. Néhány település népessége nőtt 2001 óta, amelyek elsősorban Eger és Füzesabony környékén fekszenek.²²

Nógrád megye területe 2.544 km², az ország legkisebb népességű megyéje. Népsűrűsége 2016 elején 76 fő/km², alacsonyabb az országos átlagnál (106 fő/km²). Népességét az 1980-as évek elejéig növekedés, ezt követően fogyás jellemezte. Lakónépessége 2016. január 1-jén 195.923 fő volt, 0,8%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Az utóbbi két évtizedben az egyébként sem nagy létszámú megye lélekszáma folyamatosan csökkent. A tendencia szerint a megyéből a legaktívabb korosztály, a 30 - 39 év közöttiek vándorolnak el. A lakosság előregedése folytatódik, csökken az élveszületések és a házasságkötések száma. Országos

---

²¹ http://hevesmegye.hu/files/teruletfejlesztes/ITP_201610.pdf

²² http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo_telepuleshaloza/valosok_falvak.pdf

összehasonlításban Nógrád megye a népmozgalmi és a lakóhely szerinti statisztikákban a legkedvezőtlenebbek között szerepel.²³

8. ÁBRA.²⁴ NÓGRÁD MEGYE VÁROSAI

A megye lakossága 131 közigazgatásilag önálló településen él. A megyeszékhely, Salgótarján mellett Balassagyarmat, Szécsény, Pásztó, Bátortereny és Rétság rendelkezik városi ranggal. A településhálózat aprófalvas jellegű, jelentős számban ezer lakos alattiak a települések.²⁵ A legnépesebb város a megyeszékhely, Salgótarján. Balassagyarmat és Bátortereny lakosságszáma 10000-20000 fő közé esik, Pásztó és Szécsény városoké nem éri el a 10000 főt. A települések 95%-ában a lakók száma nem éri el az 5000 főt, 26 %-ukban az 500 főt. A községek közül egyedül Érsekivádkert lakosságszáma haladja meg a 3000 főt.²⁶

²³ <http://nepesseg.com/nograd/>

²⁴ <http://www.netvendeg.hu/data/country/nograd/nograd.html>

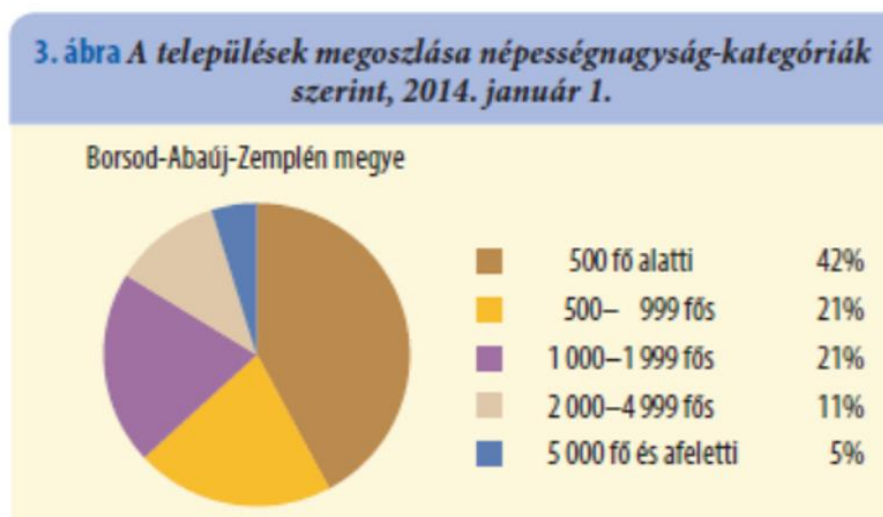
²⁵ <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:yc6Hp1F-GZcJ:www.nograd.net/nmk/nograd/telszerk.html+&cd=1&hl=hu&ct=clnk&gl=hu>

²⁶ http://dload.oktatasi.educatio.hu/megyei_fejlesztési_tervek/Nograd_Megyei_Fejlesztési_Terv_2013.pdf

Az 50 település kiválasztása, egyszerű véletlen - random - módszerrel történt.

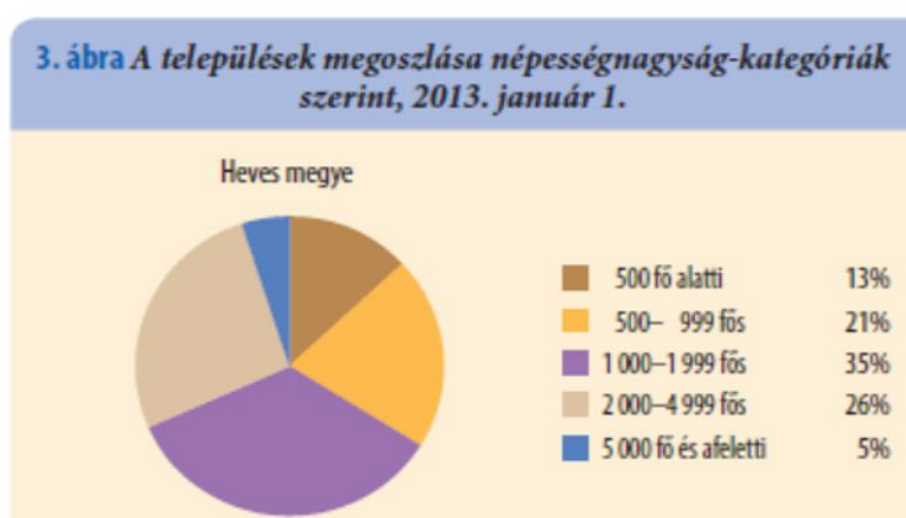
- Minden járási székhely kiválasztásra került - 28 település.

**9. ÁBRA.²⁷ A KIVÁLASZTÁSHOZ HASZNÁLT TELEPÜLÉSNAGYSÁG SZERINTI MEGOSZLÁS
BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYÉBEN**

- Borsod-Abaúj-Zemplén megye: 358 db település összesen, 10%-os minta, azaz 36 db település – 16 db járási székhely + 20 db: amiből 8 db 500 fő alatti, 4 db 500-999 fő közötti, 4 db 1000-1999 fő közötti, 3 db 2000-4999 fő közötti és 1db 5000 fő feletti.

**10. ÁBRA.²⁸ A KIVÁLASZTÁSHOZ HASZNÁLT TELEPÜLÉSNAGYSÁG SZERINTI MEGOSZLÁS
HEVES MEGYÉBEN**

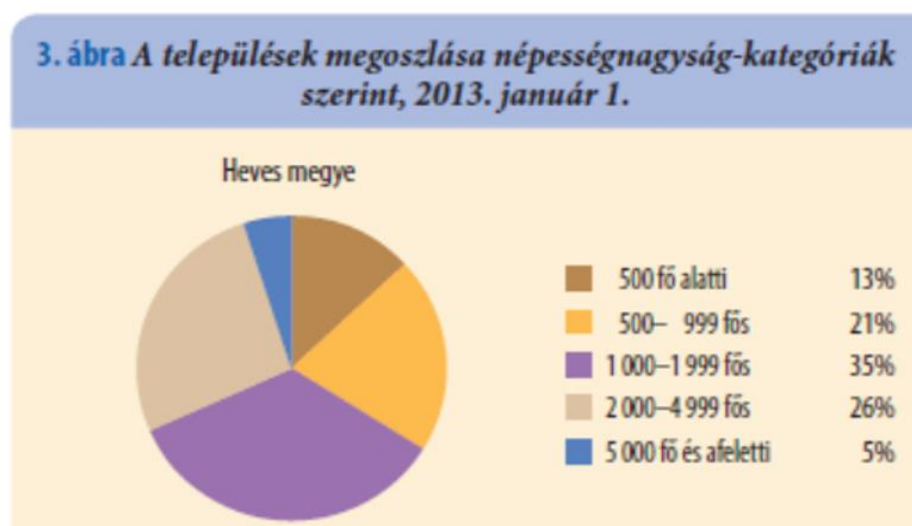

²⁷ KSH, Borsod-Abaúj-Zemplén megye számokban 2014

²⁸ KSH, Borsod-Abaúj-Zemplén megye számokban 2014

- Heves megye: 121 db település összesen, 10%-os minta, azaz 12 db település – 7 db járási székhely + 5 db: amiből 1 db 500 fő alatti, 1 db 500-999 fő közötti, 2 db 1000-1999 fő közötti, 1 db 2000-4999 fő közötti és 0 db 5000 fő feletti.

**11. ÁBRA.²⁹ A KIVÁLASZTÁSHOZ HASZNÁLT TELEPÜLÉSNAGYSÁG SZERINTI MEGOSZTLÁS
NÓGRÁD MEGYÉBEN**

- Nógrád megye: 131 db település összesen, 10%-os minta, azaz 13 db település – 6 db járási székhely) + 7 db, amiből 2 db 500 fő alatti, 3 db 500-999 fő közötti, 2 db 1000-1999 fő közötti, 0 db 2000-4999 fő közötti és 0 db 5000 fő feletti.

Mindezek alapján az adattárházba kiválasztásra került települések listája:

Cigánd	Szikszo	Rakaca	Gyöngyös	Salgótarján
Edelény	Tiszaújváros	Telkibánya	Hatvan	Szécsény
Encs	Tokaj	Bánréve	Heves	Hollókő
Gönc	Alsótelekes	Olaszliszka	Pétervására	Kozárd
Kazincbarcika	Dámóc	Pálháza	Bükkszentmárton	Bánk
Mezőcsát	Felsőberekci	Tard	Aldebrő	Becske
Mezőkövesd	Gömörszőlős	Rudabánya	Szihalom	Szanda
Miskolc	Szegi	Szendrő	Szilvásvár	Kazár
Ózd	Teresztenye	Tarcal	Tiszanána	Mátraverebély
Putnok	Uppony	Felsőzsolca	Balassagyarmat	
Sárospatak	Zalkod	Bélapátfalva	Bátonyterenyé	
Sátoraljaújhely	Baktakék	Eger	Pásztó	
Szerencs	Nagycsécs	Füzesabony	Rétság	

²⁹ KSH, Borsod-Abaúj-Zemplén megye számokban 2014

A térképi megjelenítéshez a társadalominformatikai keretrendszer első lépésében a következő mutatókból származtatott adatokat használtuk fel:

- Lakónépesség számának változása (2001-2016) Borsod-Abaúj-Zemplén-megye járási szint
- Lakónépesség számának változása (2001-2016) Nógrád megye járási szint
- Lakónépesség számának változása (2001-2016) Heves megye járási szint
- Nyilvántartott állás keresők száma (2001, 2011, 2016) három megyére járási szint
- Lakónépesség száma az év végén (2001) települési szint
- Lakónépesség száma az év végén (2011, bázisviszonyszám, bázisév: 2001)
- Lakónépesség száma az év végén (2016, bázisviszonyszám, bázisév: 2001)
- Nyilvántartott állás keresők száma összesen (fő) (2001) települési szint
- Nyilvántartott állás keresők száma összesen (fő) (2011, bázisviszonyszám, bázisév: 2001)
- Nyilvántartott állás keresők száma összesen (fő) (2016, bázisviszonyszám, bázisév: 2001)
- Lakónépességből a 0-14 évesek száma az év végén (fő), Lakónépességből a 65 éves és idősebbek száma az év végén (fő) öregedési index települési szint

A társadalominformatikai adtbázis és keretrendszer alapján szerkesztett térképek

